

Izvleček iz dokumenta

Angel Fernandez Artime, Kakšni salezijanci za mlade danes?, Pismo o sklicu 28. vrhovnega zbora v: GVS 427 (glej: donbosko.si, v razdelku DOK)

2.3. Skupaj z laiki v poslanstvu in formaciji

Po mnogih letih delitve poslanstva z laiki v okviru vzgojno-pastoralnih skupnosti čuti Družba potrebo, da oceni opravljeno pot in dosežene rezultate, pa tudi odpore, na katere smo naleteli. Delitev poslanstva z laiki se – zlasti od 24. vrhovnega zbora naprej – jasno izrisuje kot pristen proces ponovnega odkritja karizmatične identitete in danes kot edini mogoč način uresničevanja salezijanskega poslanstva v zapletenem sodobnem svetu in v različnih okoliščinah naših dejavnosti.

S tem je povezan tudi razmislek o samem subjektu poslanstva, ki ne more ostati omejen zgolj na osebo salezijanca niti na redovno skupnost kot animacijsko jedro. Poslanstvo je treba danes razumeti v smislu medsebojnega dopolnjevanja salezijancev in laikov, ki si skupaj prizadevajo za to tudi na področju formacije.

2.3.1. Delitev poslanstva z laiki: uspehi in odpori¹

Ob pogledu na pot, ki jo je Družba prehodila v teh letih, opazamo zelo raznovrstno stvarnost. Obstajajo države in inšpektorije, v katerih je bil uresničen velik del poti, ki je bila nakazana s 24. vrhovnim zborom ter z vsem predhodnim in poznejšim učiteljstvom Družbe. Sadov tega prizadevanja je veliko in ti sadovi potrjujejo, da razmišljanje več vrhovnih zborov in izdane smernice Družbe niso le mogoči, ampak so v nekaterih delih sveta tudi edina rešitev za zagotavljanje navzočnosti don Boskove karizme v prid mladim, ki nas potrebujejo. Veliko smo se naučili, veliko sadov smo pobrali in Družba mora v korist poslanstva tudi pokazati na dosežene uspehe.

Vendar je v zvezi s prehojeno potjo vzgojno-pastoralnih skupnosti treba priznati, da se v nekaterih delih sveta in v nekaterih inšpektorijah pojavljajo odpori proti delitvi poslanstva z laiki in še bolj proti skupni formaciji v perspektivi skupnega poslanstva za mlade. To dejstvo jasno kaže na izjemno raznovrstnost glede izhodišč, hitrosti in uresničenih ukrepov, tako da je to temo treba upoštevati kot prednostno, ko govorimo povezano o salezijancih in laikih.

Obstajajo zelo različni pastoralni modeli, povezani s poslanstvom, in to dejstvo prispeva k zmešnjavi in včasih k neustreznemu presojanju življenjskih stanov kristjana ter k neustreznemu vrednotenju posvečene osebe in laika, ki je v nasprotju s pravilno in sinergično krščansko vizijo.

Ohranjajo se napačni in dvoumni modeli vodenja, v nekaterih primerih z držami ‘gospodarjev in lastnikov’, ki radi razkazujejo svojo ‘oblast’. Obstajajo pa tudi drugi pastoralni modeli, ki so s karizmatičnega vidika pravilni in v katerih smo mi ‘vodniki’, sopotniki in odgovorni za formacijo v salezijanskem vzgojno-pastoralnem sistemu. Včasih je čutiti potrebno spodbudo, da se tovrstni

¹ Prim. 24. vrhovni zbor, 19-21, 30-31, 36.

model prenese v resničnost; v drugih primerih pa se nam zdi, da je obstaja utrujenost, zaradi katere se iz sinergije edinosti preide k 'delitvi oblasti', ki ne premore niti moči niti vzgojno-pastoralne vizije.

Včasih gre za globoke odpore v neposrednem nasprotju z modelom 'občestvene Cerkve', ki ga je predlagal 2. vatikanski koncil. Gre za model, ki ga sama Cerkev skuša uresničevati v procesu svojega samorazumevanja – Cerkev, katere del smo seveda tudi mi.

Ti globoki odpori od nas zahtevajo, da se ustavimo – kot nameravamo storiti na 28. vrhovnem zboru – in se posvetimo razmišljanju ter postavimo pogumno diagnozo tako uspehov kot težav, ki jih srečujemo v našem vsakdanjem salezijanskem življenju. Tovrstna diagnoza je nujno potrebna, ker odpor ni vselej izražen ali zaznan, tako da se lahko navsezadnje zdi nekaj normalnega in postane nespremenljivi 'status quo'.

2.3.2. Vzajemnost v odnosih med salezijanci in laiki²

V odnosih med salezijanci in laiki imajo pomembno vlogo *skupne prvine*, kot so: občutek pripadnosti isti vzgojno-pastoralni skupnosti, medsebojna delitev iste don Boskove karizme, v mnogih primerih tudi sama krščanska vera, zaupanje v učinkovitost preventivnega sistema. Kolikor več je teh prvin, ki so skupne tako salezijancem kot laikom, toliko trdnejša sta medsebojni odnos in enotnost vzgojno-pastoralne usmeritve: medsebojno razmerje ni le lažje, temveč tudi bogatejše.

Zavedamo se obstoječih *razlik* med salezijanci in laiki: različna poklicanost, različni življenjski stan ... Te razlike omogočajo specifične prispevke; so bogastvo; morejo in morajo prispevati k ustvarjanju harmonije, ne pa k ločevanju ali sporom. Pomembne razlike opazamo tudi med samimi laiki salezijanskih ustanov po svetu. Ti laiki so lahko: krščanski verniki ali pripadniki drugih ver ali versko neopredeljeni; člani salezijanske družine; laiki, ki so zares soodgovorni za poslanstvo, in drugi, ki se imajo le za 'preproste' zaposlene; v istih ustanovah imamo navzočnost mladih, ki so globoko prežeti s karizmo, in mladih, ki so oddaljeni ali brezbrizni; prostovoljci in plačani delavci; družine, ki so nam blizu, in oddaljene družine ...

Zavest o veliki pestrosti in številnih razlikah je izhodišče za zamišljanje in ustvarjanje skupne poti v naših vzgojno-pastoralnih skupnostih: s čim večjim sodelovanjem in soudeležbo, s posebnim in pozitivnim ovrednotenjem prispevka, ki izhaja tudi iz specifičnih danosti moških in žensk; vzgojna navzočnost ženske in njen prispevek morata gotovo biti deležna večjega priznanja.³

Poudariti je treba še eno bistveno prvino odnosa med salezijanci in laiki v deljenem poslanstvu. Gre za *vzajemnost*. Vzajemnost pomaga premagovati razdalje in neravnotežje zaradi različnih vlog in občutka superiornosti, ki se včasih pojavi. To vzajemnost je treba ustvariti, ne da bi izničili razlike: salezijanec mora vselej ohranjati svojo posvečeno identiteto in ne 'delovati kot laik' – in obratno. Vzajemnost nam pomaga živeti bratske in prijateljske odnose, ki so bogati v smislu človečnosti in zrelosti, ki so spoštljivi do oseb in ne zanikajo edinstvenosti in posebnosti vsake izmed njih.

² Prim. 24. vrhovni zbor, 106,117.

³ Prim. 24. vrhovni zbor, 25, 33, 74, 166, 177–179.

Ta vzajemnost je dejstvo in je najbolj plodna, kadar se nam uspe izogniti nekaterim skušnjavam. Glede salezijancev včasih miselnost 'gospodarjev' ali 'delodajalcev' prevlada nad držo služenja, ki mora biti namenjena vsem. Vsi smo služabniki, ki delamo za isto poslanstvo v Cerкви in v svetu, in naš skupni pogled mora biti vselej usmerjen k našim mladim, zlasti tistim, ki so pomoči najbolj potrebni. Če imamo ustrezno predstavo o karizmi in smo jo sprejeli za svojo, nam je jasno, da laiki niso niti naši služabniki niti zgolj 'zaposleni' pri nas, čeprav je razen prostovoljcev v večini primerov medsebojno razmerje urejeno z delovno pogodbo. Mogoče je storiti veliko več.

Zelo pozorni moramo biti na to skušnjava, pa tudi na nevarnost, da bi laike 'klerikalizirali'. Klerikalizem nikakor ne spodbuja predlogov in prispevkov, ampak počasi duši tisti preroški ogenj, o katerem mora pričevati Cerkev v srcu ljudstva. V tem zlu je treba prepoznati pogled, ki je ozek in nepopoln ali izkrivljen: gre za zavestno zavračanje občestvene ekleziologije, ki zahteva, da vsem poklicem priznavamo enako dostojanstvo.

Obenem imajo nekateri laiki močno skušnjava, da bi pridobili kontrolo in oblast – prav to, kar očitajo samim salezijancem. Lahko gre – zavestno ali podzavestno – za takšno misel: »Napočil je naš čas! Zdaj lahko mi ukazujemo in imamo 'oblast'«. Vse to ne more prinesiti ničesar dobrega, saj tudi to pomeni zanikati karizmo in soodgovornost, katerih namen je blagor naših naslovljenecv.

Edina mogoča pot je krepitev karizmatične identitete, ki jo je treba vselej zagotavljati in varovati, ter skupnega vodenja, ki je tako zelo odvisno od sposobnosti oseb in od okoliščin, pa tudi od formacije, v okviru katere je treba med salezijanci in laiki razviti sistem spremljanja ter sistem nadzora glede upravljanja ustanov, funkcij in ekonomije.

2.3.3. Skupna formacija salezijancev in laikov⁴

Od 23. vrhovnega zbora naprej smo od vseh inšpektorij zahtevali oblikovanje Načrta za laike. 24. vrhovni zbor je zahteval oblikovanje 'Programa formacije salezijancev in laikov'⁵ z vsebinami ter opredelitvami vloge in posegov inšpektorjev ter ustreznih struktur inšpektorialne animacije.

V zadnjih petindvajsetih letih so mnoge inšpektorije razvile različne načrte za specifično formacijo laikov (in včasih tudi za skupno formacijo salezijancev in laikov) v skladu z lastnimi potrebami glede poslanstva. Formacija laikov ob prvi vključitvi v kako salezijansko ustanovo (učiteljev, vzgojiteljev, inštruktorjev, pomožnega osebja, socialnih delavcev ...) je bila sprejeta kot pozitivni izziv. V nekaterih primerih zelo kompleksnih salezijanskih ustanov je bila razvita sistematična formacija za osebe, ki morajo opravljati službo vodenja in usklajevanja, kot so: laiški ravnatelji, pastoralni koordinatorji, upravitelji ...

Na več medinšpektorialnih srečanjih in med nekaterimi skupnimi vizitacijami je bilo opozorjeno, da na tem področju obstajajo velike razlike, kar se tiče kakovosti in razvoja. Razlike so bile pripisane odsotnosti 'osrednjega referenta', ki bi bil na voljo celotni Družbi in na katerega bi se lahko obrnile posamezne inšpektorije. Na zadnjih vrhovnih zborih to vprašanje ni bilo razrešeno, čeprav je bilo sproženo ob več priložnostih. Prihodnji vrhovni zbor bo priložnost za razpravo o tem oziroma za sprejem nekaterih odločitev, če bo ugotovljena njihova primernost.

Na podlagi modela misijonskega občestva Cerkvve, ki se bogati z različnostjo karizem in z njihovim vse večjim poznanjem, sprejemamo temeljno načelo, da laiki in redovniki potrebujemo drug

⁴ Prim. 24. vrhovni zbor, 43, 55, 101, 103, 138, 140.

⁵ Prim. 24. vrhovni zbor, 145.

drugega v duhu izmenjave darov specifične poklicanosti enih in drugih. Vzajemno bogatenje zahteva, da imajo oboji potrebno ponižnost za učenje, duha poslušanja in razpoložljivost za dodatno usposabljanje in vključevanje v kakovostno formacijo v okviru delitve salezijanske karizme in prakticiranja preventivnega sistema, tako v salezijanskih ustanovah kot v samih družinah, saj gre njihov pozitiven vpliv onkraj mnogih mej, ki so bolj teoretične kot dejanske.